

Круглы стол

Два дні для адпачынку і пяць - для вучобы

З працюючим тижнем наших школьнікаў, можна лічыць, што справа ўжо амаль вырашаная. У планах Міністэрства адукацыі - з наступнага 2002-2003 навучальнага года перавесці школы рэспублікі на пяцідзённую вучэбны тиждзень.

Бразькація владбасцэ зарэз апрабавіць у сваіх навучаль- ных установах такі рэжым жыцця. Там пападзецца гучна абмяркоўвацца як у педа- гагічных колах, так і ў гра- мадстве. І менавіта ёй былі прысвечаны "круглыя столы", які 12 сакавіка правяла ў па- мяшканні гімназі № 7 Мішка Рэспубліканскага грамадскага арганізацыя кіраўніцкаў ся- радзейняй адукацыі. Удзел у ім намяніска Міністра адукацыі К.С.Фарыно, начальніка Га- ловаўскага ўпраўлення агульна- сярэдняй адукацыі Міні- стэрства адукацыі М.С.Фа- сыкова, а таксама іншых дзе- ячцаў адукацыі надаваў ме- рпрыемству значнасць і прак- тычнасць. Меркаванні кіраўніцкаў установаў аду- кцыі па пытанні пайдзёнк у школе заўсё- ды цікавіць наша Мі- ністэрства, усё прапа- новы, заўвагі, камен- тарыі, што прагучалі падчас "круглага" ста- лавы, яшчэ пайдзёнь- сявай адукацыі ў нашай адукацыі Міністэрства аду- кцыі.

Трэба сказаць, што ў пасяджэнні ўдзельнічалі ў сваёй большасці дырэктары элітных школ — гімназій, ліцэяў, спецыялізаваных школ, таму асноўны клопат быў аб лесе іх навуковых устаноў. Аднак агульнаадукацыйная школа не была забыта.

[illegible]

високай планкі ведаду. Загугнавадзюкацыйнай школай усё прасцей, а вось нават у гімназіях і ліцэях іматэрыя да нас не даходзіць. Прычыны таму дэ-фіцытару бачаць многа. Калі суботу вызваліць ад урокаў, то гэтыя ўрокі трэба будзе "раскідаваць" па астатніх днях. А гэта – павелічэнне нагрузкі (і без таго немалой у такіх школах), якая прывядзе да яшчэ большага перакам-лення. Гадзі навошта вызва-ліць суботу ад заняткаў? Проста адна нагрузка за дзень перамяняецца на перама-дзілку такога ж шкоднага як павелічэнне. Гімназіі, ліцэі, спецыяльны гадзіны складвалі атыпальную для сябе прат-

раму, план роботи, таму цякка зараз парушыць на працаванне.

Але ж без змянення вучэбнай праграмы, павышэння якасці падручніка, інтэрацыі прадметаў, прафілакцыі не абойдзеця. Дырэктары выказваліся аб тым, што некаторыя прадметы са школы можна без шкодавання выскрасіць, такія, як АЗЖ, свет, чарчэнне, астраномія, да і спевы ўжо ў 8 класе непатрэбны. Трэба вызначана, якія прадметы, у якім аб'ёме і ў якім узросце неабходны дзіцці. Прагназуецца павелічэнне хуткасці працэсу інфарматызацыі грамадства, вучняны пыходзяць да вы-

сновы, што сёння дзяцей мы вучым не таму: мы даём ім інфармацыю, а трэба развіваць іх здольнасці, вучыць самастойнаму пошуку актуальнай інфармацыі.

Дирькаторы занепакоены тымы прайсамі, якія будуць аднавіць зараз з увядзеннем прэстыжнай Крыніцы велічэй палюхавы, бо яны адны падметы прысудуць у разрад найгалюбоўнейшых, а іншыя стануць другараднымі. Мы ўжо хісталіся ад прыродназначаных навук у бок гуманітарных, і надварот.

Амаль усе гаварылі аб тым, што перш чым масава пераходзіць на пядзінцыны вучэбны тыдзень, трэба вылучыць вопыт тых, хто ўжо пераходзіць на гэты тыдзень, наглядна ўзважыць, усе цяжкасці і ўлічваць абавязкова спецыфіку школы.

Т.І.Аршэўска, дырэктар прыватнай гімназі "ЭКО-Лі".

падзялялася за прысутнымі вопытам работы сваёй устано-
вы ў п'яцідзённым рэжыме. На яе думку п'яцідзёнка пры-
мальна пры прадоўжаным
вучэбным дні, калі наладжана
добрае харчаванне і вучні
маюць дастаткова часу для
адпачынку. У суботу ў "ЭКО-
лі" працуе шанс-клуб (фа-
культатывная работа) з 9 да
14 гадзін. У верасні і май –
садова-агародны час – ён
звычайна не працуе.

У сістэме адукацыі намя-
ла і іншых прыкладаў паспя-
ховай работы школы па
п'яцідзёнку.

Калі падлічыць, колькі
дзяцей праводзіць часу ў шко-
ле – 9 месяцаў вучэбнага го-

да плюс яшчэ месяц азда-
раўлення пры школе, — то ў
такім выпадку лепш суботу
падаравать бацькам. Зрабіць
суботу бацькоўскай. Гэта
ідэал! А на самай справе

Директори згадали, що старих коштів будинках не халпає поміщенням, звичайна єсть тільки адна актова дна адна спортивна зала. Каб організувати для дзятчи што-небудь карисне і цікаве, необхідно гроши – каб купити спортивні, гуртові і інші інвентар. Прогучала пропанована далучити да проблеми субюніта для шпича двох містечок – Мінська і спорту і туризму. Містечко по культури, якія мають у свім распоряджінні пазуючу матеріяльну-технічну базу.

А калі зорічну на питання

суботи з пункту гледання бацькоў, то атрымаецца, што яны таксама хочучы адпачыць без дзяцей ад напружанага працоўнага тыдня. Выказвалася занепакоенасць таксама становішчам настаўніка пры пяцідзённым: ці не паўплывае гэта на яго заробак і летні

Былі таксама ўзятыя пытанні на конт правапарушэнняў школьнікаў, калі апошняя знаходзяцца без кантролю настаўнікаў, наконце па вышанай адказнасці школы за лёс дзіцяці г.д. Зразумела, што прадбачыць усіх нон

ансау сьня нелья.
Дирэктары абмерка-
валі толкі самаго
відавочнага прабле-
мы, якія даявядзецца
Ім вырашаць пры пе-
раходзе на п'яцідзён-
ны вучэбны тыдзень.

Каменчароўны пачутае
падчас «круглага стала»
М.С.Фаскую значнаму, што
Міністэрства адукацыі ўста-
наўлівае вучэбны год, школьні-
к змогуць самі вызначыць
працягласць вучэбнага тыд-
ня. Сённяшняе заданне
краўдзіўкі школ – тлумачыць
бацькам сутнасць такога на-
вуваўдзянення – п'яцідзёнка.

Святлана КІРСАНАВА.

НА ЗДЫМКУ: удзельнікі
сустрэчы за сталом пася-
джаныя.

Фота
Юрыя БОНДАРАВА.

У любой справе важны вынік. Сёння мы раскажам пра тое, як жыў і як іх дабіваецца, заўважым, не ліцэй і не гімназія, пра якія, часам падаецца, мы ўжо зарапартаваліся паведамляць, а звычайная агульнаадукацыйная школа сталіцы - 41-я.

Паміж собою свою любімую школу яні – і настаунікі, і вучні – называюць маленькай крайнай на востраве Дабрыні. Чаму маленькай? Таму што гэтага школа і на самай справе такая: у ёй навушчаеца ўсяго толькі 524 вучня, з якімі працуюць 44 настаунікі. А што дагэдняеца другога вызначэння, чый гэты востраў, дык вось тут ужо няма пафантазіраваць, колы думкі заўсёгда б'юцца над адным пытаннем: чаму краіны ёсць мастацтва, жарышкаў і гэтага ведамі, летуценнікі-паэты, апанатавы і фізікі, раматнікі-матэматыкі, а матары-вандароўнікі, шчаслівыя і не вельмі, і нават карататы. Аднак паколькі сёння імя школы робіць матэматыкі і галоўныя героі ў ёй – яны, дык і востраў можна было б у іх гонар назваць.

Як гэта ні дзіўна, але астравох гэты з'явіўся ў самым цэнтры сталіцы. Літаральна рукой падаць да галоўнай вуліцы – перспектыва Скарыны. Глянь хвілін падыдзі да БДУ, галоўныя карпусы якога, пэўна, калі вельмі захачаеш, можна пабачыць з вонкаў апоняюча паверха будынка школы. Бліжэй за ўсё і – гэты прагальны і загадкавы матфак, у чым і бачыцца шчаслівая закламеннасць.

Але спаткачу – пра герояў нашай краіны. Вядома, пра ўсіх і кожнага (524!) расказаць немагчыма. Возьмем галоўных. Тут сваіх герояў ведаюць. І праз іх спра- вы, поспехі, думкі і мары адчуем атма- сферу, якая тут пануе, і хто яе стварае для ачужаў.

Фантастыка, калі дзеці малююць

Пераканана, што школа пачынаецца з асобы кіраўніка. Валяціна Вікенцьеўна Понтус, дырэктар сярэдняй школы №41, па натуре чалавек сціплы, прыхожы і гучны слоў не любіць. Паказуць тым болей. Але шчыра прызналася, што ёй не сорамна расказаць і паказаць, як працуе калектыў, калі вучні школы прадстаўляюць краіну на сусветным узроўні.

Афіційна гэтага школа мае статус навукальнай установы з мастацкім ўхілам, гэта стварыць мастацкія класы належыць галізнанаму дырэктару – Уладзіміру Канстанцінавічу Швэрбе, якога цяпер за гэта дзячэна ўспамінаюць і вучні, і калегі. Тады справа наладжвалася няпроста, бо такі «румяк у лобой школе дорага каштуе. Як-жа было набыць той жа тацкі станок, набылі! І колы іх каштуе – не скажам, праміаучам. Але сёння гэты станок – аб'ект захаплення амаль усіх дзяўчэнак. З ім у жыццё яны набываюць сабе ўжо ў школе першую прафесію – ткачыні. І якія дудноўныя рэчы вырабляюць! На здывку стаза з юнымі ткачынямі іх тацкага гэтама звычэна чалавека, які выхоўвае ў дзяўчэнак любоў да такой патрэбнай справы – гэта Левадзіз Казіміраўна Ро-

Маленькая країна, дзе запальваюцца зоркі

гава, намеснік дырэктара па мастацкаму ўхілу. Міжволі прыходзіш у захапленне калі бачыш галерэю дзіцячага ляльчанага адзення. Настаўніца па тэатру Наталля Дэвотрэўна Канановіч для дзяўчынак, па-сапраўднаму захапленых тэатрам, штогод наладжвае этнаграфічныя экспедыцыі па Беларусі. Пра гэта ў старонцы вы пачытаеце.

Ну, а я малююць дзеці! Вучанца 9 "А" класа Анастасія Кавальчук у пачатку кар'єры збираюча у Данію, у першую, як прызналася яна, сваю вандропку за м'яку. Хвалюєцца. Яе малюнки, даслання у Данію на конкурс на лепшы малюнок па казках Андрэсона, були завуважени і відзначени як лепшія. Сёння у школі Анастасія Кавальчук – як зоркачка у той казцы славетага дацкага казачніка. Уся школа за нею радується – здымак, на яким вы бачыце гэтую сціплую, мілую дзяўчынку – дзе-якімсьці таму сведка. А гэта гаворыць пра многае, бадай, пра усё, а дакладней, пра самае галоўнае – пра дух, атмосферу, якасць пануе у гэтай маленькай школі, зраджаючайся з м'яккіх

Дарэчы, наведаль мы яе разам з фотакарэспандэнтам у "цяцкі" панядзелак. Але цяцкі ён нам зусім і не падаўся, хутчэй, наадварот. Школа нечым зачароўвае! Чым? Спрацоўвае чалавечы фактар. Настаўнікі тут – чудовыя. Гэта адрозьнівае адчуваеш. З першага погляду, звычайна адчуваеш, што ты ў чужым

– У канцы кожнай чвэрці мы робім агляд выставы творчых работ нашых вучняў, – гаворыць Валянціна Вікенцьеўна Пон-

тус. – Мы атрымліваем такое задавальненне – не перадаць словамі. Гэта фантастыка, калі дзеці малююць! Я чалавек не сентыментальны, але часам і ў мяне наварочваюцца на вочы слёзы. Слёзы замілавання і радасці вылікае ў нас, дарослых, творчасць нашых дзяцей.

Кабинет дзюркэра з'яўляўся своеасаблівым салоном-выстаўкай творчых работ і дасягненняў вучняў: карціны, дыпломы пераможцаў шматлікіх матэматычных алімпіад і г.д. Магчыма, я дадаюць Валянціна Вікеніеву натхнення і аптымізм у працы. Дзюркэра ская пасада – справа не з лёгкіх. Ал. В.В.Понтус – з тых людзей, якія цяжкасці не бяжыца, а, наадварот, любіць і пераадоўляваць. Матэматыкі па спецыяльнасці, яна ведае цану бліскава прыведзенаму уроку, калі настаўнік адчувае, што новую тэму зразумее і засвоіць кожны яго вучань. Гэта менавіта яна аднойчы так артыстычна і даходліва патлумачыла класу тэму «Піфагора», што вучні ад задавальнення прадэманстравалі радасць усклікнулі: «Клас! Ужо ніколі не забудуца! Я пра тэй шыкоўнай букет з трыццаці свежых руж, які аднойчы прыпадаслі я! Яе вылучылі!» Паўна, вось такія імгненні да яшчэ мноства падобных і прыцягваюць нашых настаўнікаў да школы.

Якая яна, Валяняціна Вікенцьеўн Понтус? Прывабная, артыстычная, разумная, мудрая. І самае галоўнае любімая.

(Заканчанне на 2-й стар.)

Условия проведения открытого конкурса на создание учебников по социально-гуманитарным предметам для общеобразовательных школ Республики Беларусь в 2002 г.

1. Конкурс на создание учебников по социально-гуманитарным предметам проводится в целях обеспечения общенационального уровня качества учебников, соответствия с новыми образовательными стандартами, программами и педагогическими технологиями. 2. Конкурс на создание учебников для общеобразовательной школы по социально-гуманитарным предметам проводится Министерством образования Республики Беларусь в соответствии с поручением Президента Республики Беларусь Лукашенко А.Г. и является открытым. 3. Конкурсные работы могут представлять как отдельные авторы, так и авторские коллективы. 4. На конкурс принимаются планы-проспекты рукописей, аннотации будущих изданий, а также сами рукописи учебников, разработанные по программам, утвержденным Министерством образования Республики Беларусь. 5. Конкурс проводится по следующим социально-гуманитарным предметам:	История Беларуси ў сярэднія вякі (VI – стст.). 5 клас История Беларуси (XVI – конец XVIII ст ст.). 6 клас. История Беларуси (з канца XVIII ст. да 1917 г.). 7 клас. История Беларуси з 1917 г. да 1945 г. 8 клас. История Беларуси з 1945 г. да нашых дзён. 9 клас. История Беларуси ад старажытных часоў да канца XVIII ст. 10 клас. История Беларуси (канец XVIII – XX ст.). 11 клас. Человек. Общество. Государство. 8 класс. Человек. Общество. Государство. 9 класс. Человек. Общество. Государство. 10 класс. Человек. Общество. Государство. 11 класс.
История Беларуси старожытных часоў. 4 клас.	Беларуская літаратура. 9 клас. Беларуская літаратура. 10 клас. Беларуская літаратура. 11 клас. Русская литература. 9 клас. Русская литература. 10 клас. Русская литература. 11 клас.
История Беларуси старожытных часоў. 4 клас.	6. Первый этап конкурса проводится с 1 апреля по 15 мая 2002 года. На

этом этапе рассматриваются планы-проекты рукописей учебников и развернутые аннотации будущих изданий, в которых указываются принципы формирования содержания учебника и способы реализации основных дидактических функций издания, структура учебника с кратким описанием основных элементов издания (основного и дополнительных текстов, методического аппарата, иллюстративного материала).

7. По итогам первого этапа конкурса отбирается не более трех наиболее перспективных планов-проектов рукописей по каждой дисциплине, авторы которых допускаются к участию во втором этапе конкурса.

8. **Второй этап конкурса** проводится с 15 мая 2002 года по 30 декабря 2002 года. На этом этапе рассматриваются рукописи учебников, подготовленные в соответствии с представленными планами-проектами и на основе авторских концепций учебников, отраженных в аннотациях к будущим изданиям.

9. Для проведения конкурса Министерством образования Республики Беларусь создается Конкурсная комиссия из числа ведущих специалистов образования и науки с участием представителей Министерства образования.

10. Состав Конкурсной комиссии у-

пердаэтаж. Міністэрствам образования Рэспублікі Беларусь. Для ацэнкі прадставленых планаў-праспектаў рукопісней учебнікаў і развернутых анатацый будучых выданняў Конкурсная камісія на першым этапе конкурсу можа прыцягваць учебныя заведзены і ўчэрэджэнны образования, наўна-ісследавальскыя інстытуты.

11. Обсуждение рукописей учебников в Конкурсной комиссии на втором этапе конкурса проводится на основе трех экспертных заключений (рецензий) и личного ознакомления членов комиссии с представленными рукописями. Для проведения экспертной оценки могут привлекаться ведущие специалисты учебных и научных учреждений, секций Научно-методического Совета Министерства образования.

12. Авторы и организации, выдвигающие на конкурс планы-проекты рукописей учебников и учебно-методических комплексов, подают заявку в Учреждение "Научно-методический центр учебной книги и средств обучения" Министерства образования Республики Беларусь (220013, г. Минск, ул. Б. Хмельницкого, 3).

13. Срок подачи заявок на участие в конкурсе, а также материалов на первый этап конкурса заканчивается 1 мая 2002

года, представление рукописей на второй этап конкурса заканчивается **1 декабря 2002 г.**

14. Планы, проспекты, аннотации, а в дальнейшем рукописи учебников представляются в Учреждение "Научно-методический центр учебной книги и средств обучения" Министерства образования Республики Беларусь в трех экземплярах на русском или белорусском языке.

15. К представленным рукописям учебников прилагаются:

- а) заявка на участие в конкурсе или письмо-представление;
- б) сведения об авторах (авторском коллективе) рукописи учебника с указанием фамилии, имени, отчества, ученой степени и звания, специальности, места работы и должности, домашнего адреса, номера служебного и домашнего телефона;
- в) материалы предварительного общественного обсуждения (выписка из протокола совещания, заседания кафедры, педагогического Совета) о выдвижении работы на конкурс в том случае, когда она выдвигается учреждением или организацией.

16. Рукописи должны быть отпечатаны на машинке (набраны на компьютере) со стандартным шрифтом размером 2 ин-

тервала на одной стороне листа стандартного размера (28-30 строк на листе) по 10-12 строк.

17. Подведение итогов второго этапа конкурса осуществляется Конкурсной комиссией в течение 1 месяца после окончательного срока представления рукописей.

18. По итогам каждого этапа конкурса его участникам в течение 2-х недель высылается соответствующая выписка решения Конкурсной комиссии.

19. Участникам второго этапа конкурса при необходимости предоставляется творческий отпуск с полным сохранением заработной платы по месту основной работы.

20. Финансирование организации конкурса осуществляется Министерством образования Республики Беларусь совместно со специальным фондом Президента Республики Беларусь на социальную поддержку одаренных учащихся и студентов (по согласованию).

21. Для поощрения участников конкурса предусмотрены поощрительные денежные премии и Дипломы Министерства образования Республики Беларусь.

22. Сведения о результатах конкурса публикуются Министерством образования Республики Беларусь в республиканской печати.

Паважаныя чытачы!

Працягваецца падпіска
на другі квартал 2002 года.
Падпісача на "Настаўніцкую газету"
можна ў любым паштовым аддзяленні
ці ў агенстве "Белсаюздруку"
па ранейшым кошыце

НАСТАУНІЦКАЯ

**выданне асветнікаў
Рэспублікі Беларусь**

Підписні кошт
для індивідуальних підписчыкаў:
на квартал – 4200 рублёў;
на месяц – 1400 рублёў.
Па ведамаснай падписчы:
на квартал – 11400 рублёў;
на месяц – 3800 рублёў.
Індэкс для індывдуальнай падписчы – 6
для ведамаснай – 63363.

“Настаўніцкая газета” ў гасцях у 41-й сярэдняй школы Мінска

Маленькая краіна, дзе запальваюцца зоркі

(Заканчэнне.
Пачатак на 1-й стар.)

Маналяг дырэктара

Я разумею, наша школа мае адну, вельмі значную перавагу. Яна — маленькая. Гэтая маленькая краіна. Я ведаю кожнага вучня ў твар. Гэта вам не паўтары тысячы

пятнаццаць хвілін урока. Бачу, на парозе школы паўляецца вучань-пачатковец. Брудны. Нямыты. Без партфеля. А я добра ведаю яго і тое, у якіх умовах, у якой сям’і жыве гэты хлопчык. І я адчуваю радасць, што ён прыйшоў у школу, на ўрок. Да нас — у школу! Дома ён, на жаль, нікому не патрэбны. Мы ж вымылі яму рукі, заправілі кашулю, знайшлі руку і шытак і завялі ў клас. Змагла б я гэта зрабіць, каб у маёй школе ву-

ладзе. Цудоўныя дзеці растуць нам на змену! Разумныя, дэспытлівыя, інтэлектуальныя. З імі толькі трэба працаваць! І любіць іх трэба! Наш 8 “В” — гэта ж цуд! Такія разумныя хлопчыкі! Вы б толькі ведалі! У нас на іх вялікі надзеі! Мы з імі працуем.

І вакон залатых медалёў, лічу, — надуманы, штучны асяцяж. Таму я сёння з гонарам заяўляю — усе медальцісты маёй школы свае веды пацярпаюць і становяцца студэнтамі вышэйшых навучальных устаноў краіны, у прыватнасці большасць з іх абрала факультэт прыкладнай матэматыкі і інфарматыкі Беларускага дзяржаўнага ўніверсітэта.

Што мне асабіста, пытаецеся вы, трывае ў школе? Мне, маіх калег, настаўнікаў, якімі я даражу і якіх шаную? Адаказ — прасты і ад душы, шчыры: усе мы займаемся справай, якая прыносіць нам задавальненне. Вось і ўсе.

Ах, гэтыя матэматыкі

Здымак на памяць. Прыёмна было назіраць за працай сам фатаграфавання. На групавым здымку той любімы дырэктарам школы 8 “В”, яе называюць. Гэта — пераможца гарадскіх і рэспубліканскіх алімпіяд па матэматыцы — Іван Білінец, Аляксандр Галаўнёў, Уладзімір Ягораў, Андрэй Грыненка і Ігар Сіраж. І разам з імі іх любімыя настаўнікі — Валентын Хаімавіч Сярэбраны і Барыс Барысавіч Камракоў, тыя, хто вучыць іх разумець і любіць матэматыку як навуку.

Яшчэ адна школьная зорка — Сяргей Маркоўскі. Вы бачыце яго на здымку! Згадзіцеся, які мужны і пільны погляд! Падумалася: магчыма, будучы нобелеўскі лаўрэат! Вось каб так і здарылася ў яго лёсе! Сяргей стаў шостым залатым медалістам за ўсю гісторыю ўдзелу зборнай Беларусі ў міжнароднай матэматычнай алімпіядзе ў Вашынгтоне (ЗША) у чэрвені мінулага года. А да гэтай залатой ўзна-

роды Сяргей прымаў актыўны ўдзел ва ўсіх рэспубліканскіх матэматычных алімпіадах. І заўсёды вяртаўся з узнагародамі. У скарбонцы яго ўзнагароды ёсць і бронзавы медаль, які юны матэматык прывёз з Сеула. Інтэрэс і здольнасць да матэматыкі пліс працалюбівасць даюць магчымасць Сяргею пабачыць свет.

Пяць гадоў назад у гэтай школе былі адкрыты два профільныя фізіка-матэматычныя класы. За гэты час вучні заваявалі вялікую колькасць узнагарод — дыпламаў раённых, гарадскіх і рэспубліканскіх алімпіяд па матэматыцы. Прычым вучні гэтай школы, звычайнай, агульнаадукацыйнай, паспяхова спабораюць у матэматычных алімпіадах з навушцамі ліцэяў і гімназій.

І перамагаюць! Факты — рэч упартая. На адкрытым турніры ліцэяў горада Мінска, у якім прымаў удзел каманда ліцэяў БДУ, ДБЛА, БДУР і сярэдняй школы №41, каманда школы заняла першае месца, заваяваўшы дваццаць дыпламаў (з дваццаці двух), у тым ліку — усе першыя.

Сяргей Маркоўскі і Ілья Ма-

лаховікі выйгралі дыплом на Рэспубліканскай навуковай канферэнцыі школьнікаў “Бел-Юніор 2000” (секцыя матэматыкі), а таксама прынялі ўдзел у

сусветным аглядзе навуковай і інжынернай творчасці юных (Дэтройт, ЗША, май 2000 г.). Заваявалі бронзавы медаль у камандным прэекце (удзельнічалі 165 праектаў) і атрымалі прэмію Амерыканскага матэматычнага таварыства. Словам, школа “гучыць” на сусветным узроўні.

Па выніках мінскай гарадской алімпіяды па матэматыцы сярэдняй школы №41 ужо два гады запар (2001, 2002) займае першае месца.

Патрабавальнасць і сумленна праца — адзіны сакрэт нашага поспеху, — гаворыць Барыс Барысавіч Камракоў, малады і абаяльны настаўнік, дацэнт факультэта прыкладнай матэматыкі і інфарматыкі БДУ. І дадае: — Замі вучням няпроста.

І я тут не паверыць, калі вось такія вершы складаюць (і спяваюць на школьных вечарынах) пра сваіх настаўнікаў вучні фізіка-матэматычных класаў?

Нагружаны
программой нас
Сталі пачуць-то.
Нынчэ в школе
Фізімат-класс —
Вроде института:
Камраков нам задаёт
С базисом задачи,
Сам Хаимович и тот
Над задачей плачет.

Сёлета ўсе выпускнікі 11 “В” класа паступілі ў вышэйшыя навуковыя ўстановы, у тым ліку дзевяць чалавек — на факультэт прыкладнай матэматыкі і інфарматыкі. А прахадны бал сёлета сюды быў высокі. Зараз гэтыя дзевяць чалавек вучацца ў адной групе. Ці не фантастыка гэта?

Трыццаць два гады — такі педагогічны стаж у Валентына Хаімавіча Сярэбранага. У 41-й працуе пяць гадоў. Парадаксальна думку выказаў падчас нашай размовы гэты вопытны і мудры настаўнік матэматыкі. Ён лічыць, што дзеці ідуць у школу за любоўю, а не за ведамі. За любоўю настаўнікаў. Калі паміж вучнем і настаўнікам гэтай

зваротнай сувязі няма — школа губляе свой сэнс. Гэта Валентын Хаімавіч разам з вучнямі матэматычных класаў выпускае школьную газету “Клас”, а таксама гумарыстычнае выданне “Смешна сказаць”. Гумар матэматыкам дапамагае. З гумарам жыць лягчэй! І на мае сур’ёзныя пытанні ён імкнецца жартавалі.

— Перагружаны настаўнік.

У сваім узросце я б мог вы-

глядаць як агурач, але калі б даваў па тры ўрокі ў дзень, а не па сем. А значыць, пра агурачак — забудзьцеся! Я ведаю людзей, якія з задавальненнем працавалі б у школе, але з прычыны нізкай заробковай платы настаўнікаў займаюцца рэпетиторствам.

Кветкі Аіды

Цікава, колькі казак напісаў Ханс Крысціян Андэрсен? Мы ведаем яго “Новае адзенне караля”, “Снежную каралеву”, “Брыдкае качань”, “Русалачку”, “Стойкі алавыні салдацік”, у якіх удала спалучаюцца рамантыка і рэалізм, фантазія і гумар, сатырычны пачатак з іроніяй. Вучанца 9 “А” класа Настя Кавальчук вельмі любіць казкі гэтага славагата даўшага казачніка. За што? За шчырасць, чую яе адказ, у сваіх казках неадшэўленыя прадметы ён ажыўляе, прымушае іх змагацца над прыгожым і вечным. Прыгожае бачыць у простых рэчах.

— Па якой казцы ты дасла-

ла малюнак на конкурс у Данію?

— Па казцы “Кветкі Аіды”. Я намалявала вялікае прыгожае поле, засеянае рамонкамі на фоне вялікага неба. А ўдалечыні — коні з возкамі. І многа-многа рамонкаў!

Любімыя казкі Насці “Стары дом”, “Манетка”, “Ліктар”, “Як вецер перавесіў усё вывескі” і інш. Выяўленчы мастацтвам Настя Кавальчук пачала займацца з пятага класа. Яе малюнк пастаянна экспануюцца на выставках у школе, раёне і горадзе. І вось — зноў поспех. Хутка Настя паедзе ў Данію. Школа — гонар і радасць.

P.S. У бліжэйшы час на старонках нашай газеты мы прапануем вашай увазе адкрыты ўрок па рускай літаратуры ў 10 класе настаўніцы сярэдняй школы №41 Наталлі Мікалаўны Басіч.

Святлана БЕНЬ.

НА ЗДЫМКАХ: Анастасія Кавальчук — вучанца 9 “А” класа (стар. 1); Сяргей Маркоўскі мае залаты медаль; матэматыкі (у цэнтры) — настаўнік В.Х.Сярэбраны; Таццяна Ільініна Лях — завула на вучэбна-выхаваўчай рабоце, В.В.Понтус — дырэктар сярэдняй школы №41, Н.М.Басіч — настаўніца рускай мовы і літаратуры.

Фота

Юрыя БОНДАРАВА.

Матчыны ўзоры У школе ўведзены спецыяльны курс па вывучэнню народнага ткацтва

Народнае мастацтва — жывая крыніца творчай актыўнасці мінулага і сучаснага, якая фарміруе сістэму каштоўнасцей, традыцый і ўяўленняў народа, яго нацыянальнай душы.

У наш час, калі моц дэструктыўнай сацыяльнай энергіі становіцца ўсё больш відэавай, неабходна глыбокае веданне і асэнсаванне роднай гісторыі, мастацкіх традыцый. Без гэтага нельга вырашыць жыццёва важныя грамадскія, палітычныя, эканамічныя пытанні. Культура і мастацтва — натхняльная сіла развіцця і прарогэ. Недаоценка гэтага прыводзіць да страты сваёй гістарычнай памяці, а значыць пастаўляе народ будучыні.

Шлях адраджэння нацыянальных мастацкіх традыцый пралагае праз глыбокае іх вывучэнне.

На аснове сваіх шматгадовых назіранняў магу з упэўненасцю сказаць, што час, калі ткалі амаль у кожнай хаце, адшэў у вечнасць. Зараз гэтым займаюцца адзінікі — часцей за ўсё жанчыны сталага ўзросту. Перарвана сувязь паміж пакаленнямі. Сучасная моладзь у большасці сваёй не ведае, як ткалі раней. Далёка не кожная бабуля гэтых дэдухат сядзе за кроснамі.

Таму на першым годзе навучання адбываецца знаёмства з ткацкім станком, засвоўваюцца асноўныя прыпынкі практавання тканіны і яе выпрацоўкі. Навучэнцы знаёмяцца з асноўнымі відамі арнаменту, іх знакавы сімвалікай. А ў пачатку чэрвеня адбываецца вандручка па адным з раёнаў Беларусі. Гэта мы называем этнаграфічным экспедыцыяй.

Экспедыцыя — як саставная частка творчай працы — дае імпульс для раздумвання неабходнасці абаракі ткацтва як віду народнай творчасці. Асноўная задача нашых экспедыцый у тым, каб навучэнцы адчулі пошук тэмы. Пабажэнні на свае вочы прыгажосць поспілак і ручнікоў, якія сялянінскія жанчыны дастаюць з кудураў альбо шафаў, маладыя людзі пачынаюць глыбей адчуваць прыгажосць такіх рэчаў. Гэта ўжо не проста жыццёвая тканіна — гэта нешта жывое і значнае.

Часцей за ўсё мы сустракаем тых, хто проста захоўвае ўзоры ткацтва. Зорку нам вельмі шануюць, і мы маем магчымасць пазнаёміцца з жанчынамі, якія калісьці самі ткалі — у Пухавіцкім, Старадарожскім і Слуцкім раёнах.

У вёсцы Крываносы Старадарожскага раёна мы пазнаёміліся з Евай Міхайлаўнай Дроб. Яна дазволіла нам сфатаграфаванне як свае вырабы, так і рэчы, вырабленыя маці яе мужа. У падарунак ад гэтай цудоўнай жанчыны мы атрымалі ручнік, акому амаль 50 гадоў, вытканы ён прыкладна ў 1956 годзе. Дарчы, за год да нашай сустрэчы яе ўнучка Ірына Дроб скончыла

нашую ж школу.

Яркім здабыткам нацыянальнай культуры Беларусі з’яўляецца народнае адзенне. У старажытныя часы, калі чалавек быў больш непасрэдна звязаны з прыродай, кашпком заключалі ў сабе пэўныя рысы неабходнасці. Сфарміраванае ў выніку доўгіх і складаных працэсаў развіцця матэрыяльнай і духоўнай культуры, адзенне ў большай меры, чым іншыя рэчы са сферы побыту, адлюстроўвае этнічную спецыфіку беларусаў. Падчас экспедыцый нам не пашансавала ў гэтым сэнсе. Але ж асобныя фрагменты нацыянальнага строю (фартух, намітку, спадніцу) мы ўсё ж мелі магчымасць убачыць і сфатаграфаванне.

У вёсцы Шапчыцы Варвара Кірылаўна Дамарад, 1910 года нараджэння, сфатаграфавалася ў андараку, які беражэ а дзявочай пары.

Ева Рыгораўна Сойка, жыхарка вёскі Глядавічы, паказала нам андарак, фартух, намітку, якія налілі яе маці 1887 года нараджэння. На працягу ўсяго часу знаходжання ў экспедыцыях вучні старанна вядуць дзённікі, у якія запісваюць свае назіранні і ўсё, што жанчыны ўспамінаюць, паведамляюць нам.

Экспедыцыйны матэрыял — гэта не змярцвелы пласт, а падмурак для працяглай работы. Таму пасля летніх казачых з пачатку верасня распачына-

ецца праца на выніках вандручак. Вучні афармляюць фотаздымкі, робяць копіі найбольш прывабных узораў. Далей робіцца спроба выбраць гэтыя ўзоры. Вучні дадаткова па літаратуры вывучаюць народную строі. Вынікам гэтай працы стала невялікая калекцыя распрацаваных, вытанчаных і папяртых народных кашпмаў.

Падчас экспедыцый мы заўсёды наведаем музей, архітэктурны помнік, знаёмімся з гісторыяй раёна.

Сабраць, аберачыць, перадаць нашчадкам хоць невялікую спадчыну — гэта асноўная задача нашай працы з вучнямі. Толькі пазнаёміўшыся з жывым матэрыялам, можна выклікаць у душы захапленне, зачараванне, глыбокую напашу перад глыбіннымі пласцямі народнай культуры. І, як я лічу, вандручкі якраз і садзейнічаюць гэтаму. Хочацца спадзявацца, што нашы дзячаты-навушчкі

Мінская абласная арганізацыя БФСТ “Дынама” “Юны дынамавец” з’яўляецца адной са старажытных у нашай краіне. Створана яна была ў 1934 годзе на базе сярэдняй школы Маскоўскага раёна. Заснавальнікі — Міністэрства ўнутраных спраў, таварыства “Дынама” і Міністэрства адукацыі.

Ідэя стварэння ДЮФСК “Дынама-Арсенал” належыць былому начальніку ГУУС Мінгарвыканкама (цяпер — першаму намесніку Міністра ўнутраных спраў Рэспублікі Беларусь), старшні Мінскай абласной арганізацыі БФСТ “Дынама” — генерал-маёру міліцыі В.К.Тарлецкаму і дырэктару сярэдняй школы №41 Маскоўскага раёна Мінска В.В.Понтусу. Сказана — зроблена. Так у 2000 годзе на базе сярэдняй школы №41 Мінска пры дапамозе цэнтру спецыяльнай падрыхтоўкі Мінскай абласной арганізацыі БФСТ “Дынама” былі створаны першыя секцыі каратэ. Кірую клубам я і адначасова ўзначальваю нацыянальную зборную каманду па каратэ.

Сёння ў клубе восем спартыўных секцый. Асноўны від спорту — каратэ (версія WKF, прызнаная Міжнародным Алімпійскім камітэтам). Працуюць секцыі футбола, настольнага тэніса і агульнай фізічнай падрыхтоўкі. У клубе займаюцца 154 чалавекі, з якіх большасць — дзеці.

Трэнеруюць дзяцей і падлеткаў выкладчыкі фізічнай культуры, члены нацыянальнай зборнай каманды па каратэ А.А.Лобан (майстар спорту міжнароднага класа), І.П.Аргер (майстар спорту), В.Н.Рабушка (майстар спорту), Н.В.Андрэевіч

зможуць стаць тым ланцужком, які звязвае мінулае і будучае.

Наталля КАНАНОВІЧ,
настаўніца
сярэдняй школы №41
Мінска.

НА ЗДЫМКУ: намеснік дырэктара па мастацтвам ўхілу Л.К.Рогав.

Фота

Юрыя БОНДАРАВА.

Хто скажа дзякуй трэнеру?

(кандыдат у майстры спорту).

Галоўная мэта — даць школьнікам шчыры і карысны занятак, пазнаёміць з прынцыпамі здаровага ладу жыцця, далучыць дзяцей з маламагчымымі і няпоўналетнімі, а таксама цяжкіх падлеткаў да здаровага спартыўнага асяроддзя.

Сёння ў клубе паспяхова развіваюцца тры асноўныя напрамкі работы: масавы спорт, спорт вышэйшых дасягненняў і прафілактыка прывапунаўняў сярэд непаўналетніх.

Што датычыцца масавага віду спорту, дык набор у секцыі праводзіцца без так званых “спартыўна-перспектыўнага аббору”. Гэта значыць, прымаюцца ўсе школьнікі, якія жадаюць займацца, прайшлі медыцынскі агляд і не маюць проціпаказанняў па стану здароўя. Асноўны кантыгент тых, хто прыходзіць, — вучні сярэдняй школы №41.

З мэтай папярэджання правапунаўняў сярэд непаўналетніх адміністрацыя школы сумесна з Мінскай абласной арганізацыяй БФСТ “Дынама” і Службай прафілактыкі ГУУС Мінгарвыканкама і інспекцыяй па справах непаўналетніх Маскоўскага РУУС Мінска разлічваюць комплекс мер па далучэнню дзяцей і падлеткаў, якія знаходзяцца на ўнутрышкольным ўліку, на ўлік у інспекцыю па справах непаўналетніх і адначасова да групы рызыкі, да сістэматычных заняткаў у спартыўных секцыях клуба.

Клуб арганізуе і праводзіць спартыўна-масавыя і культурныя мерапрыемствы: сустрэчы з супрацоўнікамі і вэтэранамі праваахоўных органаў, вядучымі спартсменамі нашай краіны і Мінскай абласной арганізацыі БФСТ “Дынама”; гукаркі, лекцыі, відэа; экскурсіі і наведванне вольных часцей, гарадскіх спартыўна-масавых мерапрыемстваў; спартыўна-спарыўныя спаборніцтвы.

Сёння ў спартыўных сек-

цыях 41-й школы займаецца каля дзесяці дзяцей і падлеткаў, якія адносяцца да катэгорыі цяжкіх. Многія з выхаванцаў клуба, якія дабіліся высокіх спартыўных дасягненняў, былі ў ліку праблемных, але дзякуючы спорту атрымалі пэўную ўплыў на пэўнае асяроддзе абараняюць гонар краіны на спартыўных арэнах.

Лепшыя выхаванцы клуба пасля заканчэння школы атрымалі стаючыя рэкамендацыі Мінскай абласной арганізацыі БФСТ “Дынама”, Міністэрства спорту і турызму Рэспублікі Беларусь, РУУС па месцы жыхарства і паступілі ў БДУ, Акадэмію МУС, Акадэмію фізыхавання, праходзяць абавязковую службу ў войсках МУС (спецназ), пагранічных войсках.

У школе арганізаваны і функцыяную музей “Юны дынамавец”, у якім частка экспазіцыі прысвечана дасягненням спартсменаў ДЮФСК “Дынама-Арсенал”. У перспектыве пачынаецца адкрыццё фізікультурна-адукацыйнага клуба.

Безумоўна, стварэнне падобных клубаў прывабіць больш дзяцей і падлеткаў у спартыўныя секцыі, а значыць дапаможа вырашыць праблему вольнага часу. Зразумела, востра пастае пытанне аб трэнерскім саставе. Бо трэнер-выкладчык неабходна мець не толькі пэўныя навыкі работы з дзецьмі і падлеткамі — яго сэрца павінна быць адкрыта для іх. Задача для выкладчыка не абмяжоўваецца правядзеннем заняткаў па тэму або імпаму віду спорту — трэнер павінен быць гатовым да таго, што школьнікам можа спатрэбіцца дапамога ў вырашэнні іх шматлікіх штодзённых праблем і пытанняў.

Вядома, 41-й школе ў гэтым плане пашансавала! Спартыўныя секцыі клуба сталі проста адной вялікай сям’яй. Абмежаванасці ў сродках на забеспячэнне работы клуба не існуе — іх проста няма. “Дынама” ніякіх сродкаў не выдзяляе, бо фінансаванне падобных клубаў не прадугледжана,

наглядзячы на паважаны ўзрост арганізацыі “Юны дынамавец” — традыцыйна таварыства. Дапамога спонсараў — былі б гэтыя спонсары. Зрабіць заняты платнымі — дзеці будуць бадацца па вуліцах і спасыгаць азы крыміналу. Адаўнасць фінансавання пераходзіць на якуюсь рабочую клубу. Гэта разумнае і трэнеры, якія працуюць бясплатна і нават ужо забыліся, што такое вецер, праведзены ў сям’і. Ра-зумеюць гэта і бацькі дзяцей, якія дапамагаюць рамантаваць спартыўную залу і прыкметна састарэлыя матэрыяльныя базы клубу. Разумею гэта і адміністрацыя школы ў асобе мудрага дырэктара, які пастаянна шукае хоць якія-небудзь магчымасці для таго, каб дзеці змоглі знайсці сабе ў школе занятак па душы. Паўноу дапамогу ў забеспячэнні вучэбна-трэнерскай працы аказвае Беларуская федэрацыя каратэ. Нікі вам па-клон, Людаі!

Хочацца падзякаваць усім, без каго адкрыццё і функцыянаванне спартыўных секцый клуба “Дынама-Арсенал” былі б проста немагчымымі. Гэта першы намеснік Міністра ўнутраных спраў Беларусі генерал-маёр міліцыі В.К.Тарлецкі, дырэктар сярэдняй школы №41 Мінска В.В.Понтус, намеснік начальніка ГУУС Мінгарвыканкама палкоўнік міліцыі В.В.Жыбуртовіч, намеснік старшні Мінскай абласной арганізацыі БФСТ “Дынама” палкоўнік міліцыі В.В.Пляшквіч, Беларуская федэрацыя каратэ ў асобе генеральнага сакратара Д.В.Бурныскага, І.В.Владова, якія дзякуючы тым, хто неспасрава выдзіць малыню і падлеткаў “у людзі” — В.Н.Рабушка, І.П.Аргер, А.А.Лобану, Н.В.Андрэевічу.

Аляксандр МУДРАЦОЎ, галоўны трэнер нацыянальнай зборнай каманды па каратэ, інспектар-метадыст ЦСП Мінскай абласной арганізацыі БФСТ “Дынама”, старшы лейтэнант міліцыі.

Па праграме "Пралеска"

Трывалы грунт традыцый і фальклору

Сёння навучанне дашкольнікаў роднай мове ажыццяўляецца ў спецыфічнай сітуацыі, якую можна ахарактарызаваць як руска-беларускае бікультурнае. Для большасці дашкольнікаў, асабліва ў горадзе, першай мовай, якую яны чуваюць ад бацькоў, на якой вучацца размаўляць з маленства, з'яўляецца руская. Аднак сярод дашкольнікаў ёсць і такія дзеці, у сям'ях якіх надаецца першапачатковая ўвага роднай беларускай мове.

Невыратальнай праблемай у рэспубліцы ва ўладкаванні дзяцей у беларускамоўныя групы ці садкі не існуе. Можна, толькі тэрытарыяльна бацькам не дастаць прапанаваць месца, якое знаходзіцца далякавата ад дому. Па стану на 1 сакавіка бягучага года ў рэспубліцы 42,1 працэнта дашкольных устаноў вядуць выхаванне-адукацыйны працэс на беларускай мове. З агульнай колькасці дзяцей, якія наведваюць дашкольныя ўстановы, 17 працэнтаў выхоўваюцца па-беларуску.

У сістэме ведаў, якія прадуццены базіснай нацыянальнай праграмай "Пралеска", вялікае месца адвед-

чацца эмацыянальна, лагічна пераказваць, чытаць напаміны вершы, лічылкі, фальклорныя творы, што пры падтрымцы педагога спрыяе і развіццю ўласнай творчасці выхаванцаў.

У сувязі з перагам уарэставых, псіхалагічных асаблівасцей дзяцей (актыўная памяць, лёгкасць фарміравання становай матывацыі маўленняй дзейнасці) гэты перыяд - найбольш спрыяльны для развіцця маўлення. Работу ў гэтым напрамку дашкольных устаноў рэспублікі праводзіць на аснове навуковавернай метадычнай сістэмы, якую распрацавала вядомыя вучоныя, доктар педагогічных навук Н.С.Старжынская ў сваім дапаможніку "Метадыка развіцця роднага маўлення".

Сувязь з іншымі прыватнымі метадыкамі - фарміраванне матэматычных уяўленняў, фізічнае выхаванне, выяўленчае дзейнасць - і перамяшчае ў рабочы дзяццячага садка і школы пры гэтым забяспечваюць.

Дзякуючы плённай працы таленавітых педагогаў і вучоных нацыянальнага аспект у дашкольным выхаванні захоўваецца.

Валентіна ТУКАЧ, вядучы інспектар ўпраўлення дашкольнага выхавання Міністэрства адукацыі.

Эксперыментальная пляцоўка

Што такое "Этнасад"?

Здаўна людзі з асаблівай увагай ставіліся да выхавання сваіх нашчадкаў. Менавіта таму народная педагогіка мае такія глыбокія, старадаўнія карані. У Японіі, напрыклад, насуерак сучаснай тэорыі, што дзіця можна да пяці гадоў выхоўваць, а пасля ўжо толькі перавыхоўваць, якраз да гэтага ўзросту малому дазваляецца ўсё, і толькі пасля пачынаецца непасрэдна працэс выхавання. А ў старажытнай Спарце маленькіх хлопчыкаў, практычна, пакідалі на выхаванне: яны павінны былі самі здабываць сабе ежу, выконваць цяжкія фізічныя практыкаванні, спаць на голых камянях. Але з іх потым вырасталі выдатныя воіны, здольныя без нараканняў пераносіць любыя цяжкасці ратнай справы.

Нашыя ж продкі жадалі бачыць сваіх дзяцей людзьмі мунімі, але не жорсткімі, моцнымі, але чулівымі да чалавечай пшчоты і душэўнай прыгажосці, справядлівымі, працавітымі. Паміж тым, у рэспубліцы Караткевіча "Каласы пад сярпом тваім" апісваецца традыцыя дзяццявання. Мелі рацыю беларусы: толькі праз далучэнне да народных абрадаў, фальклору, мовы, да роднай прыроды можна выхаваць такога чалавека.

Што ж тут двойчы вынаходзіць веласіпед! Самым правільным шляхам пайшлі стваральнікі эксперыментальнай пляцоўкі "Этнасад". Актуальнасць эксперыменту (хаця ці можна так назваць вопыт, назапашаны гадамі?) зыходзіць з сапраўднага феноменаўнага сітуацыі - амаль поўнай адсутнасці ў рэспубліцы дашкольных устаноў, якія б працавалі на аснове народных традыцый і культуры, шырока прымяняючы сучасныя прагрэсіўныя тэхналогіі адукацыі. Акрайніце "Этнасад" прадуццены праграмай дадатковых мер па пашырэнню сферы выкарыстання беларускай мовы ў сістэме адукацыі". На думку кіраўнікоў праекта Алеся Юр'евіча Лозкі і Дзіны Мікалаеўны Дубінін, "Этнасад" дазволіць стварыць такую мадэль дашкольнай установы, якая па сваім месце будзе па-сапраўднаму нацыянальнай і стане пераходным звяном да "Этнашколы".

Сёння названая эксперыментальная пляцоўка дзейнічае на базе дзіцячых садоў №195 і №187 Мінска. У апошнім мне давялося пабываць. 187-ы садок абраны для эксперыменту не здарма: ужо дванаццаць гадоў тут выхоўваюць дзяцей толькі на беларускай мове, за гэты час назапашана шмат метадычнага матэрыялу. Арганізацыя навучання і выхавання прапа-нуецца праектам у форме дашкольнага цэнтру развіцця асобы з дадатковымі гурткамі і студыямі. Таму найбольш ухіль у дзіцячым садку робіцца на знаёмства з вуснай народнай творчасцю і традыцыйным ужыткам мастацтва, з народнай харэграфіяй і гульнямі, з фальклорнымі спевамі і музыкой, з ляснымі тэатрамі - на выкарыстанне ўсёй гэтай багатай спадчыны. Тут працуе гурток "Народныя промыслы" пад кіраўніцтвам Наталлі Валер'евны Бусловіч. І не даўня, што пакоі і калідоры садка ўпрыгожаны выцінкамі, вырабамі з гліны, аплікацыямі і плетчэннем з саломкі. Маленькіх выхаванцаў з задавальненнем вучацца складаць узоры з элементаў беларускага нацыянальнага арнаменту. А яшчэ ў дашкольнай установе дзейнічае міні-музей этнаграфіі. Гісторыя яго стварэння - не зусім звычайная. Педагагічны калектыў садка часта ўспамінае, як "калясікі" па вёсках у пошуках экспанатаў: кашуль, гарлачак, праласк... Дапамагалі бацькі і, вядома, бабулі. Адна з іх цяпер спецыяльна для музея шылае нацыянальныя ручнікі.

Літаратурныя вечарыны, прысвечаныя ўгодкам знакамітых пісьменнікаў, экскурсіі ў музеі, сустрэчы з сучаснымі літаратурнымі творами - з'ява ў садку нярэдка. Пабывалі ўжо ў гэтых у тэатры выхаванцаў Васіль Жуковіч, Ніна Галіноўская, запрашалі некалькіх калектываў "Васількі"...

Галоўнае, што ўсе сустрэчы, мерапрыемствы і ўзаемныя паміж педагогамі і вучнямі, прысвечаныя ўгодкам знакамітых пісьменнікаў, экскурсіі ў музеі, сустрэчы з сучаснымі літаратурнымі творами - з'ява ў садку нярэдка. Пабывалі ўжо ў гэтых у тэатры выхаванцаў Васіль Жуковіч, Ніна Галіноўская, запрашалі некалькіх калектываў "Васількі"...

Цікава, што імятлікі календарна-абрадавыя святы, ці то "Калядкі", ці то "Дзіды", наладжваюцца ў 187-м садзе па ўласных сцэнарыях, распрацаваных сваімі ж спецыялістамі, загадчыцай садка Таццянай Міхайлаўнай Юрчык, музычным кіраўніком Кацярынай Аляксееўнай Турлававай і іншымі. Дзякуючы намаганням Кацярыны Аляксееўны ў кожнай з груп дашкольнай установы ёсць дзіцячы аркестр. З задавальненнем выконваюць дзеткі розныя папелі на сятах, а таксама танцуюць беларускія танцы. Вы толькі спытайцеся: "А які самы любімы?" "Вяселля!", "Трасука!", "Полька беларуская..." - пачуеце ў адказ. Маюць магчымасць распаўсюджаць сябе выхаванцы і ў якасці актёраў тэатра-батлейкі. А яшчэ спеваюць у дзіцячым садку оперы. Так, так, вы не памыліліся, менавіта оперы. Алена Раманаўна Рэмзіўская, аўтар метадычнага выхавання для дашкольных устаноў, сама, будучы кампазітарам, напісала некалькіх дзіцячых оперных твораў: "Сарока-белабока", "Калабок", "Муха-цакатуха"... Па просьбе педагогаў дзіцячага садка №187 пазітка Людміла Забалоўская нават зрабіла пераклад лібрэта з рускай мовы на беларускую. Так што, як бачыце, працуюць тут людзі з душой. Мабыць, таму жанчыны, якія раней прыводзілі ў садок сваіх дзяцей, цяпер сюды ж прыводзяць унукаў.

Як пазначана ў праекце эксперыменту, у далейшым у "Этнасадзе" плануецца выкарыстоўваць сучасныя прагрэсіўныя тэхналогіі: камп'ютарызацыю, вывучэнне замежных моў і інш. Дарэчы, у 187-м садку ўжо ўведзена ў працэс выхавання Мантэсры-педагагіка. Спецыялісты, якія ўдзельнічаюць у эксперыменце, шукаюць розныя шляхі выкарыстання новых міжнародных педагагічных тэхналогій у беларускамоўным асяроддзі.

Такім чынам, звычайны дзіцячы садок павінен ператварыцца ў навукова-метадычны і культурна-педагагічны цэнтр, у якім дзеці будуць выхоўвацца на лепшых нацыянальных традыцыях.

Наталлі АЛЁХІНА.

Давольце пазнаёміць: Ружана, Барбара, Тамаш, Марцін, Дзеве Адамі, Аліна, Ян-Дамінік, Ганна, Казімір, Глеб, Назар, Дамініка, Алег, Уладко, Яна, Стэфан, Злата, Ягор... Вы здзіўлены? Вы думаеце, многія гэтыя імёны састаналі? Не. Іх уладальнікам ад 3 да 5 гадоў. А сустрэліся яны ў беларускай групе Мінскага садка №314, што непадалёк ад Казароўкі. Яны выдатныя ведаючы, што іх краіна называецца Беларусь, яны беларусы, а іх мова - беларуская.

Стварыць групу аказалася надзіва проста. Дастаткова было трох неабавязковых мам і адной зацікаўленай загадчыцы. Першыя шукалі дзетак для садка (часам знаёміліся проста на вуліцы), а загадчыца, Раіса Іосифаўна Слісарчык, узяла потым групу пад сваю апеку, стала там частай госцяй і дарэчыцай.

Алена ЛЯДВІНА, інспектар па дашкольнаму выхаванню Кастрычніцкага аддзела адукацыі Віцебска.

Дашкольная адукацыя

Факт і каментарый

Наваполацкія метамарфозы

З 1 сакавіка дашкольныя ўстановы Наваполацка перайшлі на новы рэжым работы: паводле рашэння гарадскога выканаўчага камітэта, час работы дзіцячых садоў скараціўся да 10,5 гадзін. Згодна з гэтым змяненне штатнага раскладу ў многіх дашкольных установах горада - мера, выкліканая пошукам шляхоў эканоміі сродкаў мясцовага бюджэту.

дзяцця працаваць на 0,75 стаўкі. Па словах загадчыцы аддзела адукацыі і аддзела па справах моладзі Наваполацкага выканкама Святланы Лазарэнка, падобнае скарачэнне ідзе ўжо не першы год.

Як гэта ні сумна, але тэрмін годам дзяцей нараджаецца ўсё менш. У 1999 годзе ў горадзе быў зачынены дзіцячы сад №12, а ў 2001 - дзіцячы сад №14 (праўда, там цяпер размяшчаецца дзіцячы сацыяльны прытулак). У дзіцячым садзе №24 удалося захаваць толькі тры групы. Работнікі гарадскога аддзела адукацыі падлічылі, што гэтая негатыўная тэндэнцыя закрэпе-сёлетна не толькі выхавальніцаў дашкольных устаноў, але і настаўнікаў пачатковай школы.

Вольга МІНЯНКАВА.

Рашэнне на карысць дзяцей

Сітуацыя, якая склалася ў Наваполацку, хвалюе і мясцовых педагогаў, і бацькоў. Па каментарый мы звярнуліся да начальніка ўпраўлення дашкольнага выхавання Міністэрства адукацыі Рэспублікі Беларусь Тамары Мацвееўны Карасялёвай. Яе тлумачэнні былі наступнымі.

Згодна з нарматыўна-прававой базай Рэспублікі Беларусь, дашкольныя ўстановы, зыходзячы з інтарэсаў і патрабаванняў бацькоў, а таксама рэжыму працы разнастайных прадпрыемстваў і арганізацый, арыентаваны на працоўны дзень ад 9 да 24 гадзін. У апошні час (з 1993 года) пачаў развівацца іншы, больш гнуткі рэжым працы дашкольных устаноў: бацькі могуць прывесці сваё дзіця нават на 1-5 гадзін, прычым за перыяд такога кароткачасовага знаходжання дзеці маюць магчымасць атрымаваць той набор адукацыйных паслуг, які неабходны для іх паўнацэннага і гарманічнага развіцця.

Сітуацыя, што склалася ў Наваполацку, мне асабіста гаворыць аб недастатковым вывучэнні попыту бацькоў на адпаведныя паслугі дашкольных устаноў. Ды і проста не можа быць, каб усе прадпрыемствы і арганізацыі, на якіх здзяйсняюцца дашкольныя ўстановы, павольны дзіцяці або да пяці гадзін. Вядома, узвядзенне адзінацасовага рэжыму не ўсім прыдзецца даспадобы. Як па-іншаму падыходзіць да вырашэння гэтай праблемы? Перш за ўсё трэба, каб спецыялісты выканаўчага камітэта Наваполацка больш поўна ўявілі становішча, а імяна, якая колькасць бацькоў зацікаўлена ў такім раскладзе. Ён уяўляецца, што іх не так ужо і шмат. Напрыклад, даныя ўпраўлення дашкольнага выхавання Міністэрства адукацыі сведчаць аб тым, што палова (50-52 працэнты) мае патрэбу ў 12-гадзіннай працы дашкольных устаноў.

Меры, што прымаюцца ў Наваполацку, абумоўлены сённяшнім фінансавым станам. Пры 10,5-гадзінным працоўным дні змяншаецца кратнасць харчавання - замест чатырох разоў у дзень дзеці харчуюцца тры разы. Гэта значыць, што выхаванцы дашкольных павінны дома. А ці ўсе самі могуць сёння вачэрэз забяспечыць? На жаль, ёсць на гэтыя пытанні адмоўныя адказы. Часта можна назіраць, як бацькі чакаюць, пакуль іх дзеці павячэраюць, і толькі потым забіраюць дадому, тым больш, што 60 працэнтаў платы ад харчавання вы-

кладваецца менавіта з бацькоўскай кішнэ. Усё гэта гаворыць аб тым, што пры прыняцці рашэння становішча ў сям'і таксама не было прынята пад увагу. Інтэрэсы дзяцей, а таксама педагогаў дашкольных устаноў застаюцца ўважлівымі.

Што датычыцца скарачэння спецыялістаў і закравіц садоў, якія тлумачацца паніжэннем народнага ўзросту, дык тут ёсць выдатны варыянт вырашэння праблемы. Гэта - стварэнне рознаўзроставак груп. Калі не хапае дзяцей аднаго ўзросту, каб склаці групы, дык нішто не перашкаджае нам стварыць яе з дашкольнай рознага ўзросту. Такі варыянт бацькі магчымы яшчэ і таму, што норма на паўнацэнныя групы - дванаццаць чалавек, у той час як мы маем у сярэднім дзяцця. Пры падобным падыходзе ўсё змяняецца. І дзецям больш зручна: адаптацыя да садка праходзіць лепш, калі побач знаходзіцца старошы брацкі, сястрычны, сябра. І дзякуючы вырашэнню праблемы напалняюцца групы мы атрымоўваем магчымасць захаваць кадры і дзіцячыя садкі. Напрыклад, у Пінскім, Аршанскім, Баранавіцкім, Асіповіцкім раёнах ужо некалькі гадоў практыкуецца такая форма працы. І ніякіх пытанняў не ўзнікае. У такім выпадку можна стварыць нават іншы перспектывны тэпы дашкольных устаноў, такіх, як школа-дзіцячы садок.

Яшчэ адзін варыянт, які чамусьці застаўся па-за увагай Наваполацкага гарвыканкама, - дыферэнцыяцыя садоў па часавым рэжыме. У гэтым нашмат больш сэнсу, чым у стварэнні груп падоўжанага дня, дарэчы, правільнай будзе назваць іх вачэрнімі. Пажадана, каб бацькі не спекаж забірлі сваё дзіця з дашкольнай установы, а мелі магчымасць пагутаваць са спецыялістамі, даведваюцца аб занятках і поспехах дзіцяці. Але тут унікае яшчэ адна задача: правільна размеркаваць садкі з розным часавым рэжымам па горадзе. Тады бацькі ў любым выпадку змогуць уладкаваць дзіця ў садок непадалёк ад дома. Пытанне трэба добра прадумаць, бо дашкольнік, асабліва самых маленькіх, непажадана перавозіць у гарадскіх транспарце, каб пазбегнуць розных захворванняў.

І на заканчэнне хачу сказаць: якім бы шляхам ні пайшлі ў Наваполацку, ад гэтага не павінны пакутаваць дзеці. Таму варта яшчэ раз прааналізаваць сітуацыю і вырашыць яе на карысць дашкольнікаў.

Наталлі АЛЁХІНА.

Зорька!

шукае сяброў!

Вельмі часта перад настаўнікамі паўстае пытанне: як прывучыць сваіх вучняў чытаць, калі побач столькі іншых заняткаў: і тэлевізар, і камп'ютэр, і відэамагнітафон? Дзіцячая газета "Зорька" ў гэтым выпадку можа стаць сапраўднай "палачкай-ратавальнай". Кожны тыдзень будзе прыносіць яна хлопчыкам і дзяўчынкам шмат разнастайнай і карыснай інфармацыі. Юныя чытачы пазнаёмяцца з цікавымі клубамі: для знаходлівых зрудаў і вандрунікаў, матэматыкаў і пазтаў, спартсменаў і музыкантаў, аматараў жывёл і руслівых маміных памочнікаў.

Красворды, віктарыны, галаваломкі і "жарты з-пад парты" — усё гэта ёсць у газеце "Зорька". Трэба толькі дарослым правесці клопат і падпісаць сваіх дзяцей на гэты выданне.

Кошт падпіскі на месяц танней аднаго пакча марожанага. Індэксі па каталогу - 63852.

Бацькоўскі погляд

Садок з відам на Беларусь

Верныя сабе "Вобразная, вольная, павучая - мова беларуская мая..."

Гэтыя словы з верша Пімена Панчанкі сталі дэвізам работы дзіцячага ясляў-садка №72 Віцебска, які ўзначальвае натхнёны педагог, адданая справе і дзецям, прыгожая жанчына - Ева Аляксееўна Цалка. Яшчэ ў 1991 годзе на педсаветце калектыву дзіцячых устаноў прынялі рашэнне, каб у садзе гучала родная мова, бо не маем права забываць нашы карані, нашы традыцыі.

Не так мала часу прайшло з той пары, многіх было супрацьлеглых думак і меркаванняў. Але педагогі засталіся вернымі свайму рашэнню. Адаіны з дапоўняў напрамку работы - фарміраванне ў дзяцей пачуцця нацыянальнай самасвядомасці, этнічнай прыналежнасці, выхаванне любові да роднай мовы, гонару за яе.

Гэта работа праводзіцца і на занятках, і ў паўсядзённым жыцці. Заслухаешся, як размаўляюць з дзеткамі Ніна Рыгоравна Навуменка, Людміла Мікалаеўна Дамі-

А я як да гэтага адносіцца бацькі?

На базе садка створаны 4 санаторныя групы для дзяцей, якія часта і працігла хвароюць, працуюць гурткі па плаванню, гімнастыцы, выяўленчаму мастацтву, функцыянуючым фітабар, плаванням і сухіх басейнах. І калі гэтая справа, упрыгожаная роднай мовай, ідзе наперад - у бацькоў пытанні не ўзнікае.

Вось і зараз увес калектыву рыхтуюцца да педсавета і прапаводзіць гульні "Беларусь мая сінявокая". А ў дзяцей і бацькоў наперадзе свята - "Гуканне вясны".

Алена ЛЯДВІНА, інспектар па дашкольнаму выхаванню Кастрычніцкага аддзела адукацыі Віцебска.

Тэлепраграма

ПАНАДЗЕЛАК, 18 САКАВІКА БЕЛАРУСКАЕ ТЭЛЕБАЧАННЕ

6.00, 7.00, 8.00, 9.00, 10.00, 12.00, 15.00, 18.00, 23.40 Навіны.
6.10, 7.10, 8.10, 9.10 Добрай раніцы, Беларусь! 9.15 "Сышчыкі".
10.05 Арсенал. Праграма пра армію. 10.35 Тэлебарометр. Прагнозы надвор'я.
11.00 "Сямейныя вузлы".
12.20 Гадзіна професіянала.
12.45 Чароўная шкатулка "Саюз-мультфильм". "Чароўнае калысо", "Блакітныя шчыны".
13.20 Маст. фільм "Падлетак".
14.40 Дак. серыя "Скарбы сусветнай культуры".
15.20 "Жулі Леско".
17.00 "Сышчыкі". 18.20 Зона ікс.

18.30 Маст. фільм "Рабізон Круза".
20.00 Галаўнонае пытанне.
20.40 Калыска.
21.00 Панарама. Інфармацыйны канал. 21.50 "Сямейныя вузлы".
22.40 Стадзён.
23.10 Планета "РТР".
00.00 Начны сеанс "ДМБ-3".
Маст. фільм.

ГРТ

16.00 Вялікае мыццё.
17.00 Вячэрнія навіны.
17.30 Фігурнае катанне.
Чэмпіянат свету. Спартыўныя па-ры. Кароткая праграма.
18.00 Чакай мяне.
19.00 "Надвор'е супраць". 20.00 Час.
20.35 "Забойная сіла-2. Здолны вучань". 21.40 Незалежнае рас-судванне.
22.30 Начны "Час".

АўТОРАК, 19 САКАВІКА БЕЛАРУСКАЕ ТЭЛЕБАЧАННЕ

6.00, 7.00, 8.00, 9.00, 10.00, 12.00, 15.00, 18.00, 23.40 Навіны.
6.10, 7.10, 8.10 Добрай раніцы, Беларусь! 9.15 "Сышчыкі".
10.05 Арсенал. Праграма пра армію. 10.35 Тэлебарометр. Прагнозы надвор'я.
11.00 "Сямейныя вузлы".
12.20 Добрай дзень, Беларусь! 12.30 "Падлетак". Маст. фільм.
13.15 "Скарбы сусветнай культу-ры".
14.30 Тэлевізійны Дом кіно.
15.20 "Дані, расказы мне гісто-рыя".
16.30 "Маленькія вынаходствы".
15.40 "Прыгоды Шэрлі Холмс".
16.10 "Піць цуду".

СЕРАДА, 20 САКАВІКА БЕЛАРУСКАЕ ТЭЛЕБАЧАННЕ

6.00, 7.00, 8.00, 9.00, 10.00, 12.00, 15.00, 18.00, 23.40 Навіны.
6.10, 7.10, 8.10 Добрай раніцы, Беларусь! 9.15 "Сышчыкі".
10.05 Арсенал. Праграма пра армію. 10.35 Тэлебарометр. Прагнозы надвор'я.
11.00 "Сямейныя вузлы".
12.20 Добрай дзень, Беларусь! 12.30 "Падлетак". Маст. фільм.
13.15 "Скарбы сусветнай культу-ры".
14.30 Час миссёны. Рэпартажы з правінцы.
15.20 "Дані, расказы мне гісто-рыя".
16.30 "Маленькія вынаходствы".
2-я серыя.

ЧАЦВЕР, 21 САКАВІКА БЕЛАРУСКАЕ ТЭЛЕБАЧАННЕ

6.00, 7.00, 8.00, 9.00, 10.00, 12.00, 15.00, 18.00, 23.40 Навіны.
6.10, 7.10, 8.10 Добрай раніцы, Беларусь! 9.15 "Сышчыкі".
10.05 Арсенал. Праграма пра армію. 10.35 Тэлебарометр. Прагнозы надвор'я.
11.00 "Сямейныя вузлы".
12.20 Добрай дзень, Беларусь! 12.30 "Падлетак". Маст. фільм.
13.15 "Скарбы сусветнай культу-ры".
14.30 Час миссёны. Рэпартажы з правінцы.
15.20 "Дані, расказы мне гісто-рыя".
16.30 "Маленькія вынаходствы".
2-я серыя.

ПЯТНІЦА, 22 САКАВІКА БЕЛАРУСКАЕ ТЭЛЕБАЧАННЕ

6.00, 7.00, 8.00, 9.00, 10.00, 12.00, 15.00, 18.00, 23.40 Навіны.
6.10, 7.10, 8.10 Добрай раніцы, Беларусь! 9.15 "Сышчыкі".
10.05 Арсенал. Праграма пра армію. 10.35 Тэлебарометр. Прагнозы надвор'я.
11.00 "Сямейныя вузлы".
12.20 Добрай дзень, Беларусь! 12.30 "Падлетак". Маст. фільм.
13.15 "Скарбы сусветнай культу-ры".
14.30 Час миссёны. Рэпартажы з правінцы.
15.20 "Дані, расказы мне гісто-рыя".
16.30 "Маленькія вынаходствы".
2-я серыя.

СУБОТА, 23 САКАВІКА БЕЛАРУСКАЕ ТЭЛЕБАЧАННЕ

7.00, 9.00, 15.00, 19.00 Навіны.
7.10 "Ключы да палёў".
8.05 "Пятае вымярэнне".
9.30 Існасць.
9.10 Індыйскае кіно. "Я жыву ў тваім сэрцы".
12.10 Сад мары.
13.35 Каралева паляванне.
13.05 Зароўе.
13.35 "Ідальныя пара".
14.30 "Уладзімірская". Дак. фільм аб акцёрскай дынастыі.
16.20 "Камісар Шыманскі".
16.50 Беларускае дваццатае.
17.15 "Піць цуду".
17.45 Мультфільм "Апошні палёс-тэк".
18.15 Відэафільм "Дзевяцых лод-каў".
18.35 3 дыядачныя крыніцы.

НЯДЗЕЛА, 24 САКАВІКА БЕЛАРУСКАЕ ТЭЛЕБАЧАННЕ

7.00, 9.00, 15.00, 19.00 Навіны.
7.10 "Ключы да палёў". 4-я се-рыя.
8.05 Агравест.
8.30 Арсенал.
9.00 Навіны.
9.10 Мультфільм.
9.40 Фільм-казка. "Калашы існасці".
11.10 "Усе нармальна, мама!".
11.50 Тэлевізійны.
12.15 "Каралева мінчоў".
13.00 "Піць чалавека". Яніна Ляўчановіч.
13.25 "Спевай, душа!".
13.50 "Малая Беларусь". Сям-мейна-спартыўныя спаборніцтвы.
14.30 "Наша спадчына". Гал-шышскі паліц.
14.45 "І іншыя афіцыйныя асобы".

17.00 "Сышчыкі".
18.20 Зона ікс.
18.35 Меладрама "Тонка".
20.25 "Наша спадчына".
20.40 Калыска.
21.00 Панарама.
22.40 Спорт-кур'ер.
22.50 Серыял "VIP".
23.40 Навіны.
23.55 Каралева паляванне.

ГРТ

8.00, 11.00 Навіны.
8.15 Чакай мяне.
9.00 Фігурнае катанне.
9.40 "Надвор'е супраць".
Тэлегульня.
10.35 Смак.
10.50 Бібліямія.
15.00 "Забойная сіла-2. Місія выкавальная-2".
16.00 Вялікае мыццё.
17.00 Вячэрнія навіны.
17.30 Фігурнае катанне.
18.00 "Зямля каханая".
19.00 "Слабае звязно".

ГРТ

17.00 "Сышчыкі".
18.20 Зона ікс.
18.35 Парламенцкі веснік.
19.00 Датэктыў "Забіць ліздзень".
20.20 Сяюзнае веча.
20.40 Калыска.
21.00 Панарама.
22.40 Спорт-кур'ер.
22.55 "Камісар Шыманскі".
24.40 Беларускае дваццатае.

ГРТ

8.00, 11.00 Навіны.
8.15 "Зямля каханая".
9.10 "Самі з вусамі".
9.40 "Слабае звязно".
10.35 Бібліямія.
15.00 "Забойная сіла-2. Місія выкавальная-3".
16.00 Вялікае мыццё.
17.00 Вячэрнія навіны.
17.30 Фігурнае катанне.
18.00 "Зямля каханая".
19.00 "Слабае звязно".

ГРТ

7.00, 9.00, 14.00 Навіны.
7.10 Армейскі магазін.
7.40 "Зверняты джунгляў".
8.05 Раніцкая зорка.

ГРТ

7.00, 9.00, 14.00 Навіны.
7.10 Армейскі магазін.
7.40 "Зверняты джунгляў".
8.05 Раніцкая зорка.

23.00 "На футболе" з Віктарам Гусевым.
23.30 Начная змена.

РАСІЯ

8.00, 10.00, 16.00, 19.00 Весткі.
8.10 "Селеста, заўсёды Селеста".
8.45 Сямейныя навіны.
8.50 Экспертыза РТР. Дайджэст.
9.00 "Востраў фантазія".
9.50 Дзяржурнае катанне.
10.20 "Санта-Барбара".
16.20 Дарожны патруль.
16.30 Афіша.
16.40 Экспертыза РТР.
16.50 "У лютэраку Венеры".
17.50 "Камісар Ракс".
18.50 Дарожны патруль.
19.00 "Надвор'е супраць".
19.35 "Востраў фантазія".
19.55 "Трое супраць усіх".
20.55 "Пяцёрка Агаты Крысці".
21.00 "Дваіны грэх".
22.00 Весткі-Падрабязнасці.

РАСІЯ

8.00, 10.00, 16.00, 19.00 Весткі.
8.10 "Селеста, заўсёды Селеста".
8.45 Сямейныя навіны.
8.50 Экспертыза РТР. Дайджэст.
9.00 "Востраў фантазія".
9.50 Дзяржурнае катанне.
10.20 "Санта-Барбара".
16.20 Дарожны патруль.
16.30 Афіша.
16.40 Экспертыза РТР.
16.50 "У лютэраку Венеры".

РАСІЯ

8.00, 10.00, 16.00, 19.00 Весткі.
8.10 "Селеста, заўсёды Селеста".
8.45 Сямейныя навіны.
8.50 Экспертыза РТР. Дайджэст.
9.00 "Востраў фантазія".
9.50 Дзяржурнае катанне.
10.20 "Санта-Барбара".
16.20 Дарожны патруль.
16.30 Афіша.
16.40 Экспертыза РТР.
16.50 "У лютэраку Венеры".

РАСІЯ

8.00, 10.00, 16.00, 19.00 Весткі.
8.10 "Селеста, заўсёды Селеста".
8.45 Сямейныя навіны.
8.50 Экспертыза РТР. Дайджэст.
9.00 "Востраў фантазія".
9.50 Дзяржурнае катанне.
10.20 "Санта-Барбара".
16.20 Дарожны патруль.
16.30 Афіша.
16.40 Экспертыза РТР.
16.50 "У лютэраку Венеры".

РАСІЯ

8.00, 10.00, 16.00, 19.00 Весткі.
8.10 "Селеста, заўсёды Селеста".
8.45 Сямейныя навіны.
8.50 Экспертыза РТР. Дайджэст.
9.00 "Востраў фантазія".
9.50 Дзяржурнае катанне.
10.20 "Санта-Барбара".
16.20 Дарожны патруль.
16.30 Афіша.
16.40 Экспертыза РТР.
16.50 "У лютэраку Венеры".

РАСІЯ

8.00, 10.00, 16.00, 19.00 Весткі.
8.10 "Селеста, заўсёды Селеста".
8.45 Сямейныя навіны.
8.50 Экспертыза РТР. Дайджэст.
9.00 "Востраў фантазія".
9.50 Дзяржурнае катанне.
10.20 "Санта-Барбара".
16.20 Дарожны патруль.
16.30 Афіша.
16.40 Экспертыза РТР.
16.50 "У лютэраку Венеры".

РАСІЯ

8.00, 10.00, 16.00, 19.00 Весткі.
8.10 "Селеста, заўсёды Селеста".
8.45 Сямейныя навіны.
8.50 Экспертыза РТР. Дайджэст.
9.00 "Востраў фантазія".
9.50 Дзяржурнае катанне.
10.20 "Санта-Барбара".
16.20 Дарожны патруль.
16.30 Афіша.
16.40 Экспертыза РТР.
16.50 "У лютэраку Венеры".

РАСІЯ

8.00, 10.00, 16.00, 19.00 Весткі.
8.10 "Селеста, заўсёды Селеста".
8.45 Сямейныя навіны.
8.50 Экспертыза РТР. Дайджэст.
9.00 "Востраў фантазія".
9.50 Дзяржурнае катанне.
10.20 "Санта-Барбара".
16.20 Дарожны патруль.
16.30 Афіша.
16.40 Экспертыза РТР.
16.50 "У лютэраку Венеры".

РАСІЯ

8.00, 10.00, 16.00, 19.00 Весткі.
8.10 "Селеста, заўсёды Селеста".
8.45 Сямейныя навіны.
8.50 Экспертыза РТР. Дайджэст.
9.00 "Востраў фантазія".
9.50 Дзяржурнае катанне.
10.20 "Санта-Барбара".
16.20 Дарожны патруль.
16.30 Афіша.
16.40 Экспертыза РТР.
16.50 "У лютэраку Венеры".

РАСІЯ

8.00, 10.00, 16.00, 19.00 Весткі.
8.10 "Селеста, заўсёды Селеста".
8.45 Сямейныя навіны.
8.50 Экспертыза РТР. Дайджэст.
9.00 "Востраў фантазія".
9.50 Дзяржурнае катанне.
10.20 "Санта-Барбара".
16.20 Дарожны патруль.
16.30 Афіша.
16.40 Экспертыза РТР.
16.50 "У лютэраку Венеры".

РАСІЯ

8.00, 10.00, 16.00, 19.00 Весткі.
8.10 "Селеста, заўсёды Селеста".
8.45 Сямейныя навіны.
8.50 Экспертыза РТР. Дайджэст.
9.00 "Востраў фантазія".
9.50 Дзяржурнае катанне.
10.20 "Санта-Барбара".
16.20 Дарожны патруль.
16.30 Афіша.
16.40 Экспертыза РТР.
16.50 "У лютэраку Венеры".

РАСІЯ

8.00, 10.00, 16.00, 19.00 Весткі.
8.10 "Селеста, заўсёды Селеста".
8.45 Сямейныя навіны.
8.50 Экспертыза РТР. Дайджэст.
9.00 "Востраў фантазія".
9.50 Дзяржурнае катанне.
10.20 "Санта-Барбара".
16.20 Дарожны патруль.
16.30 Афіша.
16.40 Экспертыза РТР.
16.50 "У лютэраку Венеры".

РАСІЯ

8.00, 10.00, 16.00, 19.00 Весткі.
8.10 "Селеста, заўсёды Селеста".
8.45 Сямейныя навіны.
8.50 Экспертыза РТР. Дайджэст.
9.00 "Востраў фантазія".
9.50 Дзяржурнае катанне.
10.20 "Санта-Барбара".
16.20 Дарожны патруль.
16.30 Афіша.
16.40 Экспертыза РТР.
16.50 "У лютэраку Венеры".

РАСІЯ

8.00, 10.00, 16.00, 19.00 Весткі.
8.10 "Селеста, заўсёды Селеста".
8.45 Сямейныя навіны.
8.50 Экспертыза РТР. Дайджэст.
9.00 "Востраў фантазія".
9.50 Дзяржурнае катанне.
10.20 "Санта-Барбара".
16.20 Дарожны патруль.
16.30 Афіша.
16.40 Экспертыза РТР.
16.50 "У лютэраку Венеры".

РАСІЯ

8.00, 10.00, 16.00, 19.00 Весткі.
8.10 "Селеста, заўсёды Селеста".
8.45 Сямейныя навіны.
8.50 Экспертыза РТР. Дайджэст.
9.00 "Востраў фантазія".
9.50 Дзяржурнае катанне.
10.20 "Санта-Барбара".
16.20 Дарожны патруль.
16.30 Афіша.
16.40 Экспертыза РТР.
16.50 "У лютэраку Венеры".

РАСІЯ

8.00, 10.00, 16.00, 19.00 Весткі.
8.10 "Селеста, заўсёды Селеста".
8.45 Сямейныя навіны.
8.50 Экспертыза РТР. Дайджэст.
9.00 "Востраў фантазія".
9.50 Дзяржурнае катанне.
10.20 "Санта-Барбара".
16.20 Дарожны патруль.
16.30 Афіша.
16.40 Экспертыза РТР.
16.50 "У лютэраку Венеры".

22.20 Весткі-Масква.
22.30 Дзяржурнае катанне.
22.45 Камедыя "Начыні вазіт".
0.10 Вострасюжэты фільм "Зноў у справе".

КУЛЬТУРА

9.10 "Рамантыка раманса".
9.40 "Іван Селіванавіч". "Яфімавы людзі". Дак. фільм.
10.50 "Сферы" з Іванам Іванавічам Іванавым.
11.30, 15.00, 17.30, 23.00 Навіны культуры.
11.45 Разам з Фадэлем.
12.10 "Анталогія аднаго верша". Андрэй Барценюк.
12.15 "Цесныя вароты". "Малодшыя".
12.30 "Восенскія партрэты". Юлія Морцун.
13.00 "Культурнае развалюцца". "Героя нашчага часу не існуе".

17.50 "Камісар Ракс".
18.50 Дарожны патруль.
19.00 Весткі.
19.35 Весткі-Масква.
19.55 "Трое супраць усіх".
20.55 "Людзі і цень".
22.20 Весткі-Падрабязнасці.
22.20 Весткі-Масква.
22.30 Маст. фільм "Смартыяныя гульні".

0.30 Фігурнае катанне. Чэмпіянат свету. Мужчыны. Кароткая праграма. Трансляцыя з Нагана.

КУЛЬТУРА

9.15 "Залаты п'едэстал". Віталь Дрыц.
9.40 "Доктар Спок. Цяжасці выхавання". Дак. фільм.
10.50 "Усе сурсы Карана".
10.50 Юбілей Дома акцёра.
11.30, 15.00, 17.30, 23.00 Навіны культуры.
11.45 Разам з Фадэлем.
12.00 "Заўтра будзе заўтра".

7.15 Масква-Мінск.
7.30, 15.20 Дарожны патруль.
7.40 Прагал.
8.10 "Селеста, заўсёды Селеста".
8.45 Сямейныя навіны.
8.50 Экспертыза РТР.
9.00 "Востраў фантазія".
9.50 Дзяржурнае катанне.
10.20 "Санта-Барбара".
16.30 Афіша.
16.40 Экспертыза РТР.
16.50 "У лютэраку Венеры".
17.50 "Камісар Ракс".
18.50 Дарожны патруль.
19.00 Весткі.
19.35 Весткі-Масква.
19.55 "Трое супраць усіх".
20.55 "Людзі і цень".
22.00 Весткі-Падрабязнасці.
22.20 Весткі-Масква.
22.30 Клуб сенатараў.
23.15 Датэктыў "Ляўцы Мары Медзіны".

КУЛЬТУРА

9.15 Ток-шоу "Наўздагад". Віктар Сукараў.
9.45 "Сіла лянчэны". Дак. фільм.
10.45 "Камісар-абскура". Аўтарская праграма К. Шаханазарава.
11.30, 15.00, 17.30, 23.00 Навіны культуры.
11.45 Разам з Фадэлем.
12.10 "Зарада для хваста". "Хра-бры каролі". Мультфільм.
12.15 Чым жыве Расія.
12.30 "Бліскучы Сакат-Пецяр-ска". Аўтарская праграма А. Вяліжскага. "Аперэце прысвача-еца".
13.00 "Гараж". Маст. фільм.
14.35 А.П. Чэхаў. "Нахлебнікі".
14.45 "Кіно-шоу".
15.10 "Наваліныя камяні".
15.35 "Музыка на слава-рожніку". Гарышчак кашы".
Мультфільм.
16.05 "Чоу-шоу". Талесасопіс.
16.35 "Сіла лянчэны".
17.50 "Хто мы?". "Пакараць смерцю нельга памілаваць". Пе-

КУЛЬТУРА

15.55 Талесасопіс "Трое супраць усіх".
20.55 Талесасопіс "Людзі і цень".
22.00 Весткі - Падрабязнасці.
22.20 Весткі-Масква.
22.30 Фігурнае катанне.
Чэмпіянат свету. Мужчыны. Кароткая праграма. Трансляцыя з Нагана.
23.40 "Панарама кіно" з Валерыем Тадыроўскім.
1.05-2.01 Гарачая дзясцата.

КУЛЬТУРА

9.15 Прагалі па Брадвее.
9.40 "Доктар Спок. Цяжасці выхавання". Дак. фільм.
10.50 "Усе сурсы Карана".
10.50 Юбілей Дома акцёра.
11.30, 15.00, 17.30, 23.00 Навіны культуры.
11.45 Разам з Фадэлем.
12.00 "Заўтра будзе заўтра".
12.15 Чым жыве Расія.
12.30 "Бліскучы Сакат-Пецяр-ска". Аўтарская праграма А. Вяліжскага. "Аперэце прысвача-еца".
13.00 "Гараж". Маст. фільм.
14.35 А.П. Чэхаў. "Нахлебнікі".
14.45 "Кіно-шоу".
15.10 "Наваліныя камяні".
15.35 "Музыка на слава-рожніку". Гарышчак кашы".
Мультфільм.
16.05 "Чоу-шоу". Талесасопіс.
16.35 "Сіла лянчэны".
17.50 "Хто мы?". "Пакараць смерцю нельга памілаваць". Пе-

КУЛЬТУРА

15.55 Талесасопіс "Трое супраць усіх".
20.55 Талесасопіс "Людзі і цень".
22.00 Весткі - Падрабязнасці.
22.20 Весткі-Масква.
22.30 Фігурнае катанне.
Чэмпіянат свету. Мужчыны. Кароткая праграма. Трансляцыя з Нагана.
23.40 "Панарама кіно" з Валерыем Тадыроўскім.
1.05-2.01 Гарачая дзясцата.

КУЛЬТУРА

9.15 Прагалі па Брадвее.
9.40 "Доктар Спок. Цяжасці выхавання". Дак. фільм.
10.50 "Усе сурсы Карана".
10.50 Юбілей Дома акцёра.
11.30, 15.00, 17.30, 23.00 Навіны культуры.
11.45 Разам з Фадэлем.
12.00 "Заўтра будзе заўтра".
12.15 Чым жыве Расія.
12.30 "Бліскучы Сакат-Пецяр-ска". Аўтарская праграма А. Вяліжскага. "Аперэце прысвача-еца".
13.00 "Гараж". Маст. фільм.
14.35 А.П. Чэхаў. "Нахлебнікі".
14.45 "Кіно-шоу".
15.10 "Наваліныя камяні".
15.35 "Музыка на слава-рожніку". Гарышчак кашы".
М